

Theater uit zichzelf

Wouter Hillaert

Oostende, Theater Aan Zee, augustus 2004. Tussen toeristen op zomersloffen en kinderen met *soft ice* snel je als de bliksem van achterkamers naar havenhangars en weer terug. Je ploft er neer in nogal wat monologen van jonge makers die aan de slag zijn gegaan met eigen levensmateriaal, maar niet weten wat ze daar op een podium mee aan moeten. Je haalt je schouders op. Tot je in een rommelruimte van de Oostendse Vismijn *Before... Existential Make-Over* ziet. Een kleine Nederlandse met een grote bek heeft het alweer over zichzelf, maar overstemt daarmee moeiteloos het gedokker van de haven achter zich. Haar naam? Laura van Dolron, nog maar een paar jaar af van de Toneelacademie Maastricht. Ze maakt geen theater met vraagtekens, maar met uitroepetekens. Ze pakt je bij de schouders en schudt je eens goed dooreen.

**'Jullie moeten het zelf doen!!!! Jaaaa, dat is het!!!!
Dat is de essentie!!!! Dat is heeeel existentieel!!!!
Zelfredzaamheid!!!! Joehoe!!!! Jullie gaan verantwoorde-
lijkheid nemen voor je leven en staan, staan, ga staan
op het podium!!!! Ga staan en vind een oplossing voor
de wereldproblematiek, jaaaa!!!!'**

Before... Existential Make-Over was een voorstudie voor de voorstelling *Existential Make-Over*, die midden oktober '04 in première ging in het Amsterdamse Gasthuis. Alle ingrediënten van het uiteindelijke product lagen al zachtjes te sudderen in de verkennende monoloog. Haar deeg haalde Laura van Dolron bij Jean-Paul Sartres beschouwingen over het existentialisme, de leer die zegt dat de mens fundamenteel vrij is en zelf de verantwoordelijkheid draagt voor zijn bestaan. Perfect in de lijn van die vrijheidsfilosofie kookt van Dolron zelf haar potje van Sartres ideeën. Ze plaatst hem prompt naast zich op café en confronteert hem met haar eigen 'zijn'. Zo'n spontane *talk* tussen pot en pint had ze eerder al met John F. Kennedy, John Lennon en Martin Luther King in haar *In the prime of their lives* (2003) bij Het Zesde Bedrijf. Nu worden daar wel veel meer directe beschouwingen over het theater doorgeroerd. Zo jaagt van Dolron zich fel op over acteurs die niet zelf een zinvolle scène uit hun koker kunnen wringen. Ze grijpt de theatrale illusie ook voortdurend weer bij de kraag, door het publiek te wijzen op het 'hier en nu' van de voorstel-

ling. 'We zitten natuurlijk niet in een Parijs café in 1946, maar hier in een barak in Oostende.' En vervolgens, als een ultieme veeg uit de pan: 'Ik sta hier als mezelf, en dat is een politieke stellingname.'

Van Dolrons assertieve opmerkingen over het theaterbedrijf in *Before...* wijzen mooi vooruit naar het repetitieproces voor de uiteindelijke *Existential Make-Over*. Ze doorliep met acteurs Jantien Koenders, Claire Fleury en Vincent Rietveld een heel persoonlijk traject, waarbij ze hen voortdurend uitdaagde om Sartres ideeën toe te passen op hun eigen leven en van daaruit materiaal te genereren. Van Dolron wil eigenlijk niet werken met acteurs, maar met *actanten*. Zij moeten de voorstelling zelf mee-maken, in plaats van zich te verschuilen onder het zeildoek van haar tekst en regie. Nieuw is die anti-autoritaire aanpak natuurlijk niet. Opgepikt vanuit de collectieve werkwijze van het politieke theater uit de jaren zeventig, wint 'het horizontale repeteren' in het Nederlandse en het Vlaamse theaterveld steeds meer aan belang, tot bij de grootste regisseurs toe. Luk Perceval en Johan Simons bijvoorbeeld danken hun herhaalde gastregies in Duitsland net aan het

POLITIEK